

מסורת הש"ס

(א) לקמן יג, ט [לקמן עת,]. א [פסחים קה. מנחות גז, ד] [גירסת הערוך בערך פתק פתקה], (ס) [לעיל ט, ו] בס"א: מאביו, ו [וע"ע מוס' גיטין בד"ה אפילו לא],

הגהות הב"ח

(א) גמ' מת נולד ויבס לר' כג"ל ומיבא אלא נמחק: (ב) שם מותרת לזה לא משכחת לה ואי ב': (ג) תוס' ד"ה לעולם וכו' אסרה עליו ברם הכא הוא: (ד) ד"ה לר' יהודה וכו' משכחת לה בגוין שקידש:

הגהות מהר"ב רנשבורג

[א] גמ' באחותא דהימירא קמיירי בלחמא דליסורא לא קמיירי כל"ל:

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

וסימניך מס נולד ויבס כו'. כדפי' אלמא מדמני רבי חייא בזכונ' אני קורא בהן ואפילו באשת אחיו שלא היה בעולם אלמא תנא דמתני' תני פלוגתא דהא רבי חייא אמתני' קאי: **לרבי לים ליה הני כלני.** דר' חייא הלכך לא מוקמי מתני' בפלוגתא אלא בזולד ולבסוף ייבס לדברי הכל: **אמו אנוסא אביו בחדא**

משכחת לה. להכי לא נקט לה בזמתני'

שאי אתה קורא צה האסורה לזה מותרת לזה ואחותה כשהיא יבמתה מתייבמת שיהו ב' אחיות נופלות להתייבס ותהא זו אסורה לזה משום אמו וכן זו על זה ומותרת לשני אלא חדא משכחת לה או האסורה לזה מותרת לזה או אחותה כשהיא יבמתה: **אי יעקב שפי אחיות אנס.** וילדה לו האחת לוי והאחת יהודה ונשא ראוזן אנוסת אביו אמו של לוי ושמעון נשא אנוסת אביו אמו של יהודה: **אחוסא כשהיא יבמסה.** נופלת לייבוס לפני לוי ויהודה צניה משכחת לה: **האסורה לזה מותרת לזה לא משכחת לה.** לפי שמתיהן אסורות על שניהם אמו של לוי אסורה לו משום אמו ואחותה משום אחות האם וכן ליהודה ושמיהן פטורות מן חלילה ומן הייבוס: **ואי שפי נכריות אנס.** וילדו לו ב' בנים ונשאום ב' בנים מאשה אחרת ונפלו לפני צניהם האסורה לזה מותרת לזה משכחת לה אבל לאו אחיות יינהו ועיקר מילתיה דרבי חייא משום ייבוס שפי אחיות נקט: **ה"ג רב אשי אמר לעולם לים ליה לר' הני כלני וצפלוגתא קא מיירי.** כלומר לא תימא דהא דלא תני אמו אנוסת אביו משום דלא משכחת [בה] הני כלני דלרבי ל"ל הני כלני ולא תימא להכי שבקיה דלא מיירי צפלוגתא דצפלוגתא ודאי קמיירי ומאי אין לו מוח דקאמר ליהא:

ה"ק ליה כו': דאסר באנוסא אביו. ולא משכחת לה שחפול אס לפני צנה לייבוס מחמיו ומאביו^(א): **דאי עבר ונסיב.** את אנוסת אביו ונפלה לייבוס לפני צנה וליתני: **בלא דאי נמי משכחת.** שלא עבר זה המת בנישואיה: **אנס כלתו.** ועבר על דת: **ואע"פ.**

דמהדר ליה רבי לזי כמדומה אני שאין לו מוח בקדקדו: **בדקה לוי צמסני'.** הגיהה והסיפא לאמו אנוסת אביו צמשנתו: **היסא אמו נשואא אביו ונשאם אחיו מאביו ומס.** לא תפסי קדושין בה שהרי אשת אב צכרת ואמרינן לקמן [ב:] אין קדושין תופסין בחייבי כריתות דברי הכל הלכך כשמת רשע זה לא נפלה זו לייבוס לפני צנה דלאו אשת אח הואי ואינה פוטרת נרתה: היטה

ובא שמעון וקדשה סתם ומת כו' או בענין שאמר ר' יוחנן צפ' האומר (קדושין דף ס.) דאפילו הן ק' תופסין ומשכחת בהן נמי לרת לרה ומיהו צפ"ג (לקמן לא: וסס ד"ה מדרבנן) ובפ"צ (לקמן ית. וסס) משמע דאשת שני מתים גזירה דרבנן ושס אפרש וצירושלמי בריש המגרש פריך לה מתבי ר' חיינא בשס רבי פנחס ליתני ט"ז נשים כר"א ומשני תמן התורה אסרה עליו ו^(א) הכא הוא אסרה עליו ופי' רבינו יצחק תמן התורה אסרה עליו ומשנאפה המת אין לה היתר להתייבס כשימות מפני שאין איסור שבה תלוי בשום אדם אלא בתורה שאסרה עליו אבל אשת איש האיסור תלוי במגרש שאס ירצה יתירנה ליבס קודם שימות אחיו שנשאה ולהכי לא תני להו דלא דמו להו לפי שציד המגרש להתיירה^(ב): **דקתני שש עריות חמורות מא"צ בו'.** ותימה דמאי ס"ד דהנהו דלעיל דלא דייקי מסיפא וממ"נ כיון דתני לה גבי שש עריות לא אפשר למיתמייה ברישא וי"ל דקשיא ליה לזי דה"ל למיתני ברישא ט"ו ובסיפא לא הוה ליה למיתני אלא ה' ואע"ג דאתי כרבי יהודה ה"ל למיתני ששה עשר דאי עבר ונסיב ושני ליה רבי צפלוגתא לא קא מיירי ודאי לא קא מיירי: **לרבי יהודה נמי משבחת דא דאי עבר ונסיב.** תימה דבלא דאי עבר ונסיב נמי משכחת לה ^(י) שקידש ולא צעל דאפילו אביי דאמר בפרק בתרא דקידושין (דף עח.) גבי אלמנה לכ"ג קידש לוקה היינו משום דכתיב לא יקח אבל הכא לא יגלה כתיב וי"ל דשמא אסור לקדש מדרבנן שמא יצעול ואפילו יהא מותר לקדשה חשיב דאי מטעם שאסור לבוא עליה וא"ת אפילו ע"י דאי היכי משכחת לה הא ר' יהודה סבר כר"ע בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף גג.) דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין וי"ל דלא סבר לה הש"ס כדרייתא דהתם אלא כמתני' דפלוג עליה ועוד דעל כרחך מתני' דהכא לא סברה צהא כרבי יהודה דהא קתני צפ"צ (לקמן דף ב.) איסור מנזיה ואיסור קדושה חוללת ולא מתייבמת ואי אין קדושין תופסין בחייבי לאוין חלילה נמי לא תיבעי וא"ת בחייבי לאוין דשאר מנגל דלא סבר מתני' כרבי יהודה דאיסור מנזיה ואיסור קדושה מפרש לקמן כגון אלמנה לכ"ג גרושה וחלוזה לכהן הדיוט ממורת ונתינה לישראל ואר"י דע"כ מתני'

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות

לעולם לית ליה לרבי הני כללי ובפ"לוגתא קמיירי. וא"ת ליתני אשת איש שפוטרת נרתה כגון דאמר לה ה"ו גיטך ע"מ שלא תנשאי לפלוני דפליגי בהמגרש (גיטין דף פג.) ר"א ורבנן דלר"א הוי גט ואסורה לפלוני ואס נשאת לאחיו ומת פוטרת נרתה ואע"ג דאסורה לכל אדם אפי' לרבי אליעזר

מדרבנן עד שימות המגרש או הפלוני דחיישינן שמא תנשא לו לאחר שתתאלמן או תתגרש מזה ונמנלכו צניה ממוזרים כדחיישינן צהמגרש (סס דף פד.) ע"מ שלא תצעלי לפלוני שמא תצעל לו אחר שתתאלמן או אחר שתתגרש וצעודה תחתיו ליכא למישא יותר מאנא ואצין מ"מ לוי דקתני נמי דאי כדאמרינן לקמן קשה דליתני נמי להך ולמאן דנפקא ליה מאחות אשה ניחא דלא דמי הך לאחות אשה דע"מ שלא תנשאי שריא ליה צונות וע"מ שלא תצעלי יכולה היא להתקדש לו ולא דמיא לאחות אשה וצע"מ שלא תנשאי ולא תצעלי נמי אי חשיב שיר כמו בחוץ מפלוני א"כ שריא ליה כי נשאת לאחיו קודם ואפי' אי לא חשיב שיר מ"מ לא דמי לאחות אשה דהתם בצעת נפילה הוי אחות אשתו אבל הכא בצעת נפילה אינה אשת איש עד שתצעל לו ואפי' תחשבנה אשת איש כיון שמטעם אשת איש אסורה ליצעל לו מ"מ לא דמי כיון שאס תצעל ליבס שנאסרה עליו הויא אשת איש ולא היתה אשת אחיו מעולם הלכך לא פטרה נרתה ומיהו למאן דנפקא ליה מולקחה כל היכא דליכא תרי ליקוחין קשה וי"ל אע"ג דלוי תני דאי צפלוגתא קמיירי לא קמיירי אלא צפלוגתא דס"ל לתנא דמתני' כותיה מדע דלא תני לוי חייבי לאוין אע"ג דלר"ע לאו בני חליצה וייבוס יינהו ומאן דמוסיף לעיל אשת אחיו שלא היה בעולמו ומשכחת לה כר"ש אע"ג דשמא תנא דמתני' לא סבר לה כר"ש היינו משום דבזכונ' אני קורא בהן משמע ליה דקאי אכולהו אבל אי מודו רבנן לר"א בקידושין דמספקא ליה לאביי מדקאמר בריש המגרש (סס דף פג: וסס) דאס איתא לר' אבא קשיא

ליתני אשת איש דמשכחת לה אפילו לרבנן כגון שצא ראוזן וקדשה חוץ משמעון וצא שמעון וקדשה סתם ומת שמעון ונפלה לפני לוי אחיון וצרת לרה נמי משכחת לה כגון שקדשה ראוזן חוץ משני אחיו וי"ל דלא קרינא לגביה אשת המת דכבר נאסרה ונליו לפני קדושי אחיס] משום אשת [אח] ולא חשיב ערוה במקום מנזיה ומיהו אי אשת שני מתים דאורייתא כדמשמע צהמגרש (סס דף פג: וסס) ליתני הכא אשת ב' מתים כגון שצא ראוזן וקדשה חוץ משמעון ולוי אחיו ובא שמעון וקדשה סתם ומת כו' או בענין שאמר ר' יוחנן צפ' האומר (קדושין דף ס.) דאפילו הן ק' תופסין ומשכחת בהן נמי לרת לרה ומיהו צפ"ג (לקמן לא: וסס ד"ה מדרבנן) ובפ"צ (לקמן ית. וסס) משמע דאשת שני מתים גזירה דרבנן ושס אפרש וצירושלמי בריש המגרש פריך לה מתבי ר' חיינא בשס רבי פנחס ליתני ט"ז נשים כר"א ומשני תמן התורה אסרה עליו ו^(א) הכא הוא אסרה עליו ופי' רבינו יצחק תמן התורה אסרה עליו ומשנאפה המת אין לה היתר להתייבס כשימות מפני שאין איסור שבה תלוי בשום אדם אלא בתורה שאסרה עליו אבל אשת איש האיסור תלוי במגרש שאס ירצה יתירנה ליבס קודם שימות אחיו שנשאה ולהכי לא תני להו דלא דמו להו לפי שציד המגרש להתיירה^(ב): **שש עריות חמורות מא"צ בו'.** ותימה דמאי ס"ד דהנהו דלעיל דלא דייקי מסיפא וממ"נ כיון דתני לה גבי שש עריות לא אפשר למיתמייה ברישא וי"ל דקשיא ליה לזי דה"ל למיתני ברישא ט"ו ובסיפא לא הוה ליה למיתני אלא ה' ואע"ג דאתי כרבי יהודה ה"ל למיתני ששה עשר דאי עבר ונסיב ושני ליה רבי צפלוגתא לא קא מיירי ודאי לא קא מיירי: **לרבי יהודה נמי משבחת דא דאי עבר ונסיב.** תימה דבלא דאי עבר ונסיב נמי משכחת לה ^(י) שקידש ולא צעל דאפילו אביי דאמר בפרק בתרא דקידושין (דף עח.) גבי אלמנה לכ"ג קידש לוקה היינו משום דכתיב לא יקח אבל הכא לא יגלה כתיב וי"ל דשמא אסור לקדש מדרבנן שמא יצעול ואפילו יהא מותר לקדשה חשיב דאי מטעם שאסור לבוא עליה וא"ת אפילו ע"י דאי היכי משכחת לה הא ר' יהודה סבר כר"ע בפרק ד' מיתות (סנהדרין דף גג.) דאמר אין קדושין תופסין בחייבי לאוין וי"ל דלא סבר לה הש"ס כדרייתא דהתם אלא כמתני' דפלוג עליה ועוד דעל כרחך מתני' דהכא לא סברה צהא כרבי יהודה דהא קתני צפ"צ (לקמן דף ב.) איסור מנזיה ואיסור קדושה חוללת ולא מתייבמת ואי אין קדושין תופסין בחייבי לאוין חלילה נמי לא תיבעי וא"ת בחייבי לאוין דשאר מנגל דלא סבר מתני' כרבי יהודה דאיסור מנזיה ואיסור קדושה מפרש לקמן כגון אלמנה לכ"ג גרושה וחלוזה לכהן הדיוט ממורת ונתינה לישראל ואר"י דע"כ מתני'

י.

מוסף רש"י

שש עריות. יס שמחורות מאלו ומזה חומר שלהן נמשאות לאחרים, ואין יכולין להנשא לאחיו מאביו, ואס ממו צעליהן שהן נכרים אלא זה לרשותיהן מותרות להנשא לזה (יקטו) (יג). אבוי. אינה יכול להנשא לאחיו של זה מאביו שהרי היא לו אשת האב, וכן אשת האב ואחות אביו ואחותו מאביו ואשת אחיו מאביו שהיו לו בנים ואשת אחי אביו, כולן אסורות לאחיו מאביו בשם אסורות עליו, ואין בהן לך יבוס על זה לעולם, ואס נישאו לאחרים כשנפלה ליבוס עם הערוה פעם אחת, שכיון שפטרה לצרת ערוה עמדה עולמית בליסור אשת אח שש לו בנים (סח).